

Тема уроку: Квітка – орган статевого розмноження

Мета: сформувати в учнів поняття про будову та різноманітність квіток; продовжити формування самостійності учнів у навчанні, здатності до самоаналізу; умінні працювати в колективі, з роздатковим матеріалом, порівнювати, робити висновки; працювати з додатковою літературою, робити цікаві доповіді, застосовувати отримані знання на практиці; працювати на уроці творчо, з натхненням; розвивати інтерес до вивчення ботаніки; виховувати бережливе ставлення до флори України, формувати культуру поведінки в природі.

Обладнання: таблиця "Квітка", модель квітки, гербарії, малюнки, комп'ютер слайди "Квіти-годинники", "Лікарські рослини", "Зелена аптека".

Хід уроку

Доброго дня вам , любі друзі! Вітаю Вас в чудовий час.

Вже кучерява жовта осінь ось щойно відійшла від нас.

Зима, морози й заметілі вже кличе ось на зміну їй

Й небесні простирадла білі легенько стелить по землі .

Та хай оці чудові квіти зігріють ніжністю серця .

Послухайте уважно, діти , урок з початку й до кінця .

I. Організаційна частина.

Епіграфом до нашого уроку є : *Скільки того цвіту при долині,*

Кожна квітка-пісня України.

Скільки того цвіту край городу,

Кожна квітка-материна врода.

Давайте запишемо тему уроку в зошити.

II. Перевірка домашнього завдання.

Але перш ніж переходити до нової теми, давайте пригадаємо, як розмножуються рослини? Я вам зараз роздам листи оцінювання, заповніть їх і протягом уроку ви будете працювати, а я потім виставлю бали за комплекс робіт, а в графі самооцінка ви поставите самі собі відповідні бали.

Взаємоперевірка(на листах паперу роздруковані питання)

1. Здатність живих організмів відтворювати особистість того ж виду називається -
2. Є два типи розмноження –
3. У розмноженні, в якому бере участь тільки один організм, який віддає на утворення наступного покоління одну клітину, групу клітин або частину -
4. Форми нестатевого розмноження –
5. Клітини, які утворюються при нестатевому типі розмноження -
6. Розмноження рослин частинами тіла або вегетативними органами називають -
7. Здатність організму відновлювати втрачені органи називається –
8. Вегетативне розмноження може бути двох типів:
9. До розмноження пагонами відносять -
10. Які ще два типи вегетативного розмноження вам відомі?

Відповіді- 1розмноження 2статеве і нестатеве 3нестатеве 4поділ навпіл, спороутворення, вегетативне 5спориб вегетативне розмноження 7регенерація 8природне і штучне 9живцями, відсадками, вусами, щеплення 10листочками і кореням.

Визначте, про який вид розмноження йдеться (статеве-нестатеве)

1. Може здійснюватись видозмінами стебла.
2. Здійснюється спорами.
3. Характерне утворення статевих клітин і їхнє злиття.
4. Суниці можна розмножити вусами.
5. Характерне утворення зиготи.
6. Листковими живцями розмножується бегонія.
7. У садівництві широко застосовується щеплення.
8. Так найпростіше розмножити тюльпан.
9. Спори мають тверду оболонку і розносяться вітром.
10. Цьому сприяє наявність квітки.
11. Півники і м'ята розмножуються кореневищами.
12. Більшість рослин можуть розмножуватися за допомогою листків, частин стебла, кореневищ.

Повиставляли собі бали в листи оцінювання.

Дякую, молодці, а зараз перейдемо до знайомства з новою темою.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Повідомлення зі сторінок істориків

Дуже давно, коли на Землі ще не було людини, крізь ґрунт пробився маленький пагінець, потягнувся до неба, до сонця й розквітнув квіткою.

Якою була та квітка, ніхто не знає. Але, без сумніву, у світ прийшла краса. Узагальнена назва всіх рослин планети –«флора» -походить від латинського слова, що означає «квітка». У давніх італійців Флора була богинею квітів і юності. Пізніше стародавні римляни ототожили Флору із старогрецькою богинею квітів Хлоріс, або Хлоридою, що означає «зелена».

І справді, одне з найпрекрасніших творінь природи –квіти. Перший дзвінок, перше побачення і остання зустріч, трудовий успіх і героїчний вчинок –це квіти, які даруємо ми і дарують нам. Ось вони перед нами:на листівках,у вазонах,на ваших вишиванках.

Актуалізація опорних знань.

А які ваші улюблені квіти? Діти називають . Як бачите їх дуже багато,тож спробуємо розібратися у їх різноманітті.

Сподіваюся, на сьогоднішньому уроці вам буде цікаво дізнатися про будову та різноманітність квітів. Тому зараз об'єднаємо свої зусилля для кращого опанування матеріалу. Я розраховую на вашу активну роботу і сподіваюсь, що дух партнерства допоможе вам у цьому.

3. Легенда

Ви чули легенду про щастя? Стверджують, що воно перебувало в золотистому, щільно стуленому пуп'янку тюльпана. Ніхто не міг дістатися до нього, хоча й намагалися: хто — силою, хто — хитрощами, хто — заклинаннями. І йшли до тієї квітки старі й молоді, здорові й каліки, ішли царі зі шляхетним почтом і жебраки з торбами, ішли багатії-марнотрати й злидарі без гроша за душею. Натовп біля квітки збирався і згодом розходився ні з чим.

Та ось одного разу луками, де росла ця квітка, ішла натомлена тяжкою працею бідна жінка, вела за руку свого маленького сина. Їй хотілося бодай подивитися на пуп'янок чарівної квітки щастя, якого вона так і не бачила за все своє життя, лише тяжко зітхала, згадуючи про нього.

Жінка тихенько, із завмиранням серця наблизилася до квітки... Раптом її хлопчик, побачивши пуп'янок, дзвінко й голосно, як може лише дитина, розсміявся.

І сталося диво! Тієї самої миті пуп'янок розкрився. Те, що не вдавалося зробити ні силою, ні хитрощами, зробив веселий безтурботний сміх. Дорослому часом важко збагнути, що не

все можна купити за гроші, не все можна здобути хитрощами. По-справжньому щасливою може бути лише дитина: їй так небагато для цього треба.

Тому, любі мої діти, зараз об'єднаємо свої зусилля для кращого опанування матеріалу. Я розраховую на вашу активну роботу і сподіваюсь, що дух партнерства допоможе вам у цьому.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Квіти - неповторний дарунок природи. І, дійсно, білі, червоні, жовті, фіолетові, яких тільки не побачиш у природі. Це справжнє диво природи, яке нас милує і захоплює. Іноді нам здається, що квіти для того й існують, щоб ми могли ними милуватися. Їхнє безкінечне розмаїття, витончена гама барв і пахощів позитивно впливають на наші емоції і загальний психічний стан. Вирощування рослин, складання букетів і композиції створюють гарний настрій.

IV. Повідомлення теми і мети уроку

План нашого уроку

1. Будова квітки
2. Різноманітність квіток
3. Цікаво знати, що ...
4. Лабораторна робота

Квіти — це найкращий витвір природи, які в рослин виникли задовго до того, як на Землі з'явилася людина.

V. Вступна розповідь вчителя з елементами бесіди. (5 хв)

Уперше визначення квітки як видозміненого пагона дав відомий німецький поет і вчений Й. В. Гете в праці „Метаморфози рослин" у 1790 році. Отже, Квітка - це вкорочений, видозмінений і обмежений у рості пагін, який пристосований для статевого розмноження рослин. Запишіть це визначення до зошиту. *А зараз зверніть увагу на презентацію, яка*

допоможе нам краще пізнати нову тему.

Слайд №1 **Квітка** - це орган статевого розмноження рослин. Вона складається з квітконіжки, квітколоже, чашечка складається видозмінених чашолистків, віночок складається із переважно яскраво забарвлених видозмінених листків - пелюсток. **Слайд №3** **головні частини квітки** - тичинки і маточки.

Маточка: приймочка, стовпчик, зав'язь.

Тичинка: пиляк, тичинкова нитка.

1. Типи квіток

Одностатеві.

Двостатеві

Нестатеві

тичинкові маточкові

є тичинки й маточки

(немає ні

(є тільки маточки)

тичинок,

(є тільки тичинки)

ні маточок)

береза, кукурудза
соняшник

тополя, верба

груша, абрикос

ромашка,

Слайд№4-11

Оцвітина (сукупність чашолистків і пелюсток)

проста (є лише чашолистки або пелюстки)

подвійна (є і чашолистки й пелюстки)

Квітки без оцвітини називають голими.

2. **Різноманітність квіток . Слайд№12-24**

Розповідь вчителя про різноманітність квіток із використанням роботи зі слайдами.

— *Які рослини називають дводомними? одnodомними?*

Учні знаходять відповіді в підручнику, складають опорну схему.

Рослини

Одnodомні - рослини у яких тичинкові

Двodomні – це рослини, у яких

та маточкові квіти розвиваються на

маточкові квіти розвиваються на

одній рослині.

одній рослині, а тичинкові на іншій.

Розрізняють квітки

Правильна квітка

Якщо через квітку можна провести кілька площин симетрії, її називають правильною або актиноморфною. Правильні квітки у вишні, тюльпана, троянди, лілії, суниці...

Неправильна квітка

Якщо через квітку можна провести лише одну площину симетрії – вона **неправильна або зигоморфна**. Неправильні квітки у гороху, квасолі, акації, кропиви...

Асиметрична квітка

Іноді у квітці неможливо провести жодної площини симетрії, тоді квітку називають **асиметричною**. Такі квітки мають гладіолуси, канни, антуриум...

VI. Закріплення вивченого матеріалу(5 хв)

Лабораторна робота

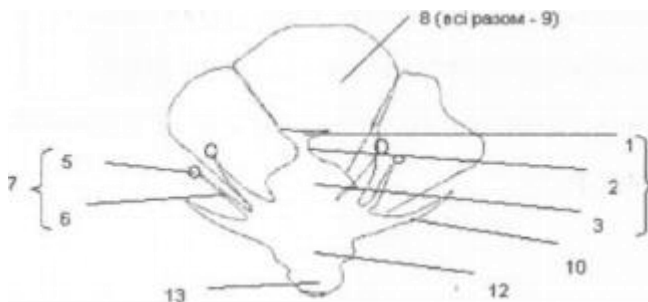
Тема: Будова та різноманітність квіток.

Мета: ознайомитись з будовою квіток та їхньою різноманітністю, навчитись розрізняти частини квітки, різні типи квіток. Довести, що квітка є органом розмноження.

Матеріали та об'єкти дослідження: живі квіти, таблиця, модель квітки, опорні конспекти, підручник.

Хід роботи

1. Запишіть назви частин квітки та заповніть таблицю.

2. Запишіть, навівши приклади, рослини, які відносяться до групи однодомних та дводомних за типом квітки.

3. Зробіть висновок.

Для закріплення нового матеріалу проведемо блиц-тест.

«Закінчи речення».

1. Укорочений видозмінений і обмежений у рості пагін, який пристосований до статевого розмноження рослин, називається... (*квіткою*).
2. Головними частинами квітки є... (*маточка і тичинки*).
3. Захищає внутрішні частини квітки від несприятливих умов... (*оцвітина*).

4. Оцвітина, яка утворена тільки віночком, називається... (*простою*).
5. Оцвітина, яка утворена віночком і чашечкою, називається... (*подвійною*).
6. Жіноча частина квітки називається... (*маточкою*).
7. Маточка складається з таких частин... (*зав'язь, стовпчик, приймочка*).
8. Чоловіча частина квітки називається... (*тичинкою*).
9. Тичинка складається з... (*тичинкової нитки і пиляка*).
10. За наявністю тичинок і маточки у квітці їх поділяють на... (*одностатеві, двостатеві, нестатеві*).

Молодці! Давайте з любов'ю і шаную відноситися до рослин – вони того варті.

VIII. Підсумок уроку. Оцінювання. Вчитель збирає листи оцінювання

Кожен має свою карту оцінювання, за якою по різним параметрах я виставлю відповідні бали.

Вам вдячна учні за увагу, за вашу щирість, доброту,

Я зичу вам умінь, наснаги, знання хапайте на льоту,

Бажаю щастя всім без краю, й сердечним бути повсякчас.

IX. Домашнє завдання 1. Обов'язкове завдання

Завдання творчого характеру: скласти кросворд "Квіти".

Параграф 33 опрацювати

Квіти в міфах, легендах...

Квітка троянди пов'язана з дочкою Зевса – Афродітою – богинею кохання, краси, яка і придумала червону троянду. За легендою раніше всі троянди були тільки білими. Дізнавшись про смерть Адоніса, якого розірвав вепр на полюванні, богиня кинулась до місця його загибелі, не помічаючи гострих колючок дикої троянди – шипшини. Краплини крові потрапили на білі квіти і зробили їх червоними.

Учень давньогрецького лікаря Ескулапа Пеон зцілював богів з допомогою рослини яку згодом було названо його іменем Півонією.

Мак – це не квіти, це кров загиблих, що піднімається до нас із землі, перетворившись на криваві квіти. Просить нас молитися за упокій грішних душі.

Барвінок – з вічнозеленими листями і небесно-блакитними квіточками. Він супроводжує людину від колиски до могили. У відварі купали немовлят. Щоб рослин здоровими і щасливими. Ним завітчують окиси дівчат. Він ріс біля криниці, щоб вода була чиста і цілюща. На кладовищах – символ вічної пам'яті. Вважали, що він оберігає людину від влади диявола і нечистої сили. Його вивішували над дверима.

Чорнобривцями у Мексиці прикрашають житло. В Африці – чудовий засіб проти мух, а ще використовують індіанці висушені чорнобривці як паливо. Ефірна олія цих рослин, застосовується для виготовлення одеколону «Місячний камінь» і парфуми «Ніжність». А Грузії чорнобривці додають до страв як приправу, тому, що крім аромату, вони містять вітаміни А,В,С, А в нас, на Україні, називають чорнобривці бархатки, оксамитки. Існує легенда про майстрів-чоботарів, які виготовляли особливо гарні, святкові жіночі чоботи, що мали яскраві червоні халяви та чорні голівки.

Рослини-розвідники

Мак, що росте поблизу селища Аткиз, що в Вірменії, не схожий на мак у нашій місцевості. Його пелюстки розсічені на смужки, а квітка здається махровою. Така ненормальність властива всім рослинам, що ростуть у цьому районі. Справа в тім, що в ґрунті тут заховані поклади свинцю та цинку.

Рожевий Іван-чай, що росте над місцями залягання уранових покладів, може

утворювати всю гаму забарвлення квіток від білого до яскраво-пурпурового. Наприклад, поблизу уранових рудників на Алясці були зібрані квітки іван-чаю восьми різних відтінків.

А в волохата сон-трава з великими фіолетовими квітками зовсім замінилася, бо над покладами нікелевих руд можна зібрати букет з однієї рослини, але з квітками найрізноманітнішого зображення – від білого до голубого й синього.

Ботаніки встановили, що солодка звичайна з білими квітами пишно розростається, рясно цвіте й плодоносить. Саме там, де в ґрунті близько від поверхні залягає тільки прісна вода. Над солоними підґрунтовими водами ця рослина має пригнічений вигляд – дрібна, цвіте слабо, забарвлення квіток бліде й змінене.

Сторінка»Цікаво знати, що...»

- Найбільші квіти в рафлезії Арнольдї. Це рослина Індонезії і Філіппінських островів. Уперше вона була виявлена європейським ботаніком Арнольдї у 1818 р. Росте рафлезія в тропічних лісах де багато різноманітних ліан, і на одній з них живе рафлезія – рослина – паразит, яка не має ні листя, ні стебла, і складається з однієї великої квітки та коренів, які просмоктуються до кореня хазяїна. Її легко впізнати за запахом, схожим на запах гниючого м'яса. Цим смородом рослина приваблює мух і жуків для запилення. Великі квітки рафлезії (вага майже 7 кг, діаметром більше метра) мають п'ять товстих пелюсток червоного кольору зі світлими плямами, насіння дуже дрібне. Іноді рафлезію називають квіткою слона, і не лише за її розміри. Роздаваючи її плоди ногами, слони переносять насіння й «висівають» його на своїх стежках.

Найменша квітка не більша за голівку булавки - це вольфія безкоренева, яка є і найдрібнішою серед усіх вищих рослин на Землі, діаметр квітки лише 0,1 мм, а вага плода - 0,00007 г., живе в стоячих водоймах. Квітки в неї одностатеві, тіло має вигляд зеленої пластинки, корені відсутні. Вона дуже рідко цвіте, розмножується вегетативно. Вольфія близька родичка ряски й нерідко трапляється поруч біля неї.

- квітки баобаба – рослини, яку називають восьмим дивом світу, розпускаються і цвітуть тільки одну ніч. Вони запилюються лемурами та кажанами, які ласують їхнім нектаром ...

Повідомлення істориків

Дуже давно, коли на Землі ще не було людини, крізь ґрунт пробився маленький пагінець, потягнувся до неба, до сонця й розквітнув квіткою.

Якою була та квітка, ніхто не знає. Але, без сумніву, у світ прийшла краса. Узагальнена назва всіх рослин планети –«флора» -походить від латинського слова, що означає «квітка». У давніх італійців Флора була богинею квітів і юності. Пізніше стародавні римляни ототожили Флору із старогрецькою богинею квітів Хлоріс, або Хлоридою, що означає «зелена».

У Кожного народу є своя улюблена рослина – символ. У канадців – клен, росіян – береза, а у нас верба і калина, чорнобрівці, волошки, нагідки, соняшник, мальви... Квіти були оберегами, ними лікували, оберігали від зла. Квіти – це історія нашого народу, квіти – це

наша природа, квіти – це ми. Квіти, як і музика, створюють піднесений настрій, надихають на творчість:

Науковці

Різноманітне забарвлення квіток зумовлене пігментами, найважливіше місце серед яких належить антоціанам. Під такою назвою поєднуються хімічні речовини синього, фіалкового, червоного кольорів. Білий колір у рослин зумовлений відсутністю пігментів і наявністю в пелюстках дрібних повітряних порожнин, від яких відбиваються промені сонячного світла.

- у середині квіток багатьох рослин температура вища, ніж в оточуючому середовищі, завдяки диханню

Метеорологи Рослини-барометри

Квітка мальви прив'яла, змінилась вологість повітря, наближається дощ.

Квітки жовтої акації маленькі й непоказні. Спостерігаючи за квітами цієї акації, можна помітити, що іноді на них немає жодної комахи, іноді – хмари комах. Я рослина чутлива до зміни вологості повітря, але не закриває своїх квіток, як це роблять інші рослини, а навпаки: відкриті квіти посилено починають виділяти солодкий сік – нектар перед дощем, що й приваблюють комах.

Оранжеві квітки нагідок закриваються попереджаючи про те, що буде дощ.

Мальви, нагідки, кульбаба, конюшина – це рослини – барометри, що попереджають про негоду «поведінкою» своїх листочків, стебел і квіток.

Географи Рослини-розвідники

Мак, що росте поблизу селища Аткиз, що в Вірменії, не схожий на мак у нашій місцевості. Його пелюстки розсічені на смужки, а квітка здається махровою. Така ненормальність властива всім рослинам, що ростуть у цьому районі. Справа в тім, що в ґрунті тут заховані поклади свинцю та цинку.

Рожевий Іван-чай, що росте над місцями залягання уранових покладів, може

утворювати всю гаму забарвлення квіток від білого до яскраво-пурпурового. Наприклад, поблизу уранових рудників на Алясці були зібрані квітки іван-чаю восьми різних відтінків.

А в волохата сон-трава з великими фіолетовими квітками зовсім замінилася, бо над покладами нікелевих руд можна зібрати букет з однієї рослини, але з квітками найрізноманітнішого зображення – від білого до голубого й синього.

Ботаніки встановили, що солодка звичайна з білими квітами пишно розростається, рясно цвіте й плодоносить. Саме там, де в ґрунті близько від поверхні залягає тільки прісна вода. Над солоними підґрунтовими водами ця рослина має пригнічений вигляд – дрібна, цвіте слабо, забарвлення квіток бліде й змінене.

